

P. S. S. Dr. Miron E. Cristea.

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru știința și viața bisericească.

Abonamentul: Pe un an 8 cor.; pe o jumăt. de an 4 cor. — Pentru România 10 Lei.
Un număr 70 fl.

Noul episcop al eparhiei Caransebeșului.

P. S. S. Dr. Miron E. Cristea.

După o vacanță, care a durat aproape doi ani de zile, dând loc la lupte și sbuciumări interne, eparhia Caransebeșului și-a primit păstorul dorit. P. S. S. Dr. Miron E. Cristea, chemat la conducerea acelei eparhii prin votul sinodului electoral dela 21 Noemvrie din anul trecut, după ce a primit și preagrațioasa întărire din partea Maiestății Sale, a fost sfințit întru episcop în catedrala mitropolitană din Sibiu și introdus în scaunul episcopesc dela Caransebeș, care-l așteptă ca pe un mire ales al său. Atât actul sfințirii, cât și al instalării P. S. Sale, au luat proporțiile unor frumoase și impunătoare festivități bisericești și naționale, cari au umplut de o sinceră bucurie inimile tuturor celor ce se interesează de binele și progresul bisericii noastre.

Bucuria aceasta își află explicarea, deoparte, în însemnătatea deosebită, pe care obștea credincioșilor bisericii noastre o acoardă demnității arhieresti, iar de altă parte, în convingerea generală, că noul episcop al eparhiei Caransebeșului este un bărbat destoinic, care va purta cărja vlădicească spre binele și înflorirea bisericii și a neamului nostru. Vieța de până acum a P. S. Sale îl indică a fi chemat să desfășoare o asemenea activitate binecuvântată dela locul înalt pe care-l ocupă.

Născut dintr'o familie de țărani fruntași, cari în vieță fiind — au fericirea de a se bucura de înaintarea fiului lor, noul episcop a primit încă de mic copil îndrumările unei înțelepte educațiuni. Ajutat de talentul și sârghința ce-l caracterizează, a trecut cu succes eminent școala primară în locul natal, Toplița-

română, și cele secundare în orașul Bistrița și la liceul românesc din Năsăud, după terminarea căruia a urmat cu acelaș succes teologia la seminarul Andreian din Sibiu și literale la universitatea din Budapesta, culegând de pretutindenea, ca alina cea harnică, cunoștințele pe cari aveã să le fructifice în ogorul larg al vieții noastre bisericești și naționale. După terminarea studiilor academice, pășind pe terenul vieții bisericești, a ocupat mai întâi postul de secretar al consistorului arhidiecezan, apoi a trecut ca asesor salarizat în senatul bisericesc al aceluiaș consistor, în care calitate a stat până la alegerea întru episcop. În decursul acestei cariere, condus de dragostea de a se dedica cu totul bisericei, a intrat în clerul mirean ca diacon, a îmbrăcat apoi rasa monahală, înaintând până la rangul de protosinghel. În frumoasa activitate ce a dezvoltat-o în funcțiile bisericești pe cari le-a ocupat, noul episcop nu s'a mărginit numai la rezolvirea agendelor de birou ce i-s'au încredințat, ci s'a preocupat și de problemele superioare de cultură și progres ale bisericii. Fiind înzestrat cu distinse calități intelectuale și morale, în chestiunile grele bisericești a dovedit pricepere, stăruință și conștiențiozitate. Față de cultura noastră națională și-a arătat dragostea sa, sprijinind cu zel instituțiile noastre culturale, al căror membru a fost. De remarcant este și activitatea literară ce a dezvoltat-o prin publicații de diferit cuprins, despre cari am amintit altădată în această revistă. Prin toate aceste și alte asemenea străduințe, noul episcop dă o puternică chezașie, că ajungând la locul înalt pe care-l ocupă, va înțelege să fie cât mai folositor pentru biserica și neamul nostru.

*

Purtarea demnității arhiericești în genere, dar mai ales în împrejurările speciale prin cari trece biserica noastră astăzi, este o misiune grea și împreunată cu cea mai mare răspundere. Biserica noastră a ajuns în deceniile din urmă într'un stadiu, pe care l-am putea numi cu o expresie mai blândă: *de întârziere* în îndrumarea vieții sale în conformitate cu liniile de dezvoltare trase de mitropolitul Șaguna. Căci, după câștigarea autonomiei și a organizației noastre bisericești prin străduințele acelu mare arhieru, lucrarea de căpetenie a factorilor conducători și a generațiilor de atunci încoace, trebuiã să-și ia de problemă: *crearea*

acelui fond puternic și sănătos de viață bisericească, pe care îl cer și fără de care rămân deșerte formele largi de organizație ale bisericii noastre. Dar aceasta nu s'a făcut; ori, dacă ar vrea cineva să constate contrarul, n'ar găsi decât undele din ce în ce mai slabe ale puternicului val de viață bisericească pornit sub păstorirea mitropolitului Șaguna și purtat de bărbații crescuți în spiritul lui. În lipsa acelui fond superior de viață bisericească, care formează adevărata bogăție a unei biserici și care poate să rezulte numai din o cât mai desăvârșită întrupare a principiilor evangheliei creștine, biserica noastră se mișcă astăzi în cea mai mare parte în anumite forme preexistente, a căror funcționare a creat un aparat administrativ foarte complicat, dar sec și prea puțin productiv. Sinodul episcopesc, care ar avea să fie un adevărat *organ de inspirație* pentru întreaga biserică, trăiește în tăcere, fără să i-se resimtă vre-o înrăurire spirituală asupra vieții noastre bisericești. Funcționarea congresului, a sinoadelor de toate categoriile și a consistoriilor ne-a dat o biserică «administrată» cu mai multă ori mai puțină pricepere și conștiință — în locul unei biserici *păstorite* în sensul preoției lui Christos. Îndeosebi s'a birocratizat instituția consistoriilor noastre, cari, ca organe permanente, ar trebui să fie tot atâtea stațiuni de putere spirituală, cari să alimenteze și învioreze mereu întreg organismul bisericesc. Activitatea acestor foruri se reduce însă tot mai mult la confirmarea de concurse și alegeri preoțești și învățătorești, la examinarea plângerilor și a protestelor, la aprobarea rațiofiniilor, la administrarea fondurilor, la orânduirea investigațiilor, la manuarea negativă a disciplinei etc. — și numai rar de tot ne întâlnim și cu câte o măsură care se ridică peste marginele unui îngust orizont birocratic, dar care rămâne aproape totdeauna literă moartă. Astăzi totul se «administrează»: chestiile spirituale ca și cele epitropești, afacerile școlare ca și cele fundamentale. Aceleași maniere administrative le găsești în cancelariile protopopești, și, cu puține excepții, aceiaș «administrație» ritualistă a celor sfinte caracterizează și activitatea pastorală a preoțimii. Nu e mirare, dacă sub presiunea acestui complicat aparat formalist, care ascunde un fond destul de redus de adevărată viață creștinească, coeziunea sufletească din biserică a slăbit, căci în locul legăturilor spirituale de încredere și iubire dintre

factorii și părțile constitutive ale organismului bisericesc, au intrat raporturi oficiale lipsite de însușirile unui spirit adânc creștinesc. În slăbirea acestor legături spirituale este a se căuta izvorul principal al curentului de nemulțumire care trece astăzi prin biserică și se accentuează mai pronunțat în sânul preoției mai tinere. Întrucât acest curent este străbătut de cea mai sinceră dragoste față de biserică și nu trece marginile disciplinei, el se poate interpreta ca glasul dorului de îndreptare, care-și cere o mai mare parte de răspundere morală la crearea unor stări mulțumitoare în biserică. Ce va fi în stare să producă, va dovedi viitorul.

Constatăm deci, prin aceste observații principiare, cari se referesc numai la o stare de lucruri existentă, fără a face cuiva învinuiri, că în desvoltarea noastră bisericească am ajuns la un popas, de unde suntem datori să ne îndreptăm privirile spre trebuințele reale ale bisericii, ca întărind vieța ei internă, să o facem nebiruită și în afară. Ne trebuie o administrație bisericească inspirată în toate acțiunile ei de concepțiile largi, puternice și sănătoase ale unui adânc spirit creștinesc, iar mai presus de toate ne trebuie o adevărată *păstorire* bisericească, care să ne înalțe moralul, să întărească conștiința bisericii celei vii și încrederea tuturora, că într'adevăr trăim în biserica lui Dumnezeu, care, precum ne-a fost în trecut, așa ne va fi și în viitor — corabia de mântuire a neamului nostru pe pământ și a sufletelor noastre în cer! Ne trebuie un duh nou de vieță bisericească, un duh creator, care să introducă suflet și putere în toate arterele organismului bisericeii noastre. Spre scopul acesta ne trebuie în organele dela conducerea bisericii bărbați cu mult suflet creștinesc, caractere de adevărați apostoli, cari să ne păstorească sprijinindu-se pe lumina minții și pe sfințenia vieții.

Iată pentru împlinirea căror nădejdi ne-am bucurat noi și toată obștea credincioșilor bisericii noastre de sfințirea și instalarea P. Sfinției Sale Părintelui Dr. Miron E. Cristea în scaunul episcopesc dela Caransebeș. În aceasta nădejde ne întăresc și mărturisirile și făgăduințele solemne ce le-a făcut P. S. Sa în frumoasele vorbiri rostite cu ocazia sfințiri și a instalării.

În sensul acelor frumoase făgăduințe, îi dorim P. Sfinției Sale și la acest loc: mulți ani de binecuvântată *păstorire!*

Dr. Nicolae Bălan.

UN MECENAT ADEVĂRAT.

Drept cel mai însemnat eveniment al vieții noastre culturale din timpul din urmă trebuie să se socotească, fără îndoială, generoasele donațiuni ale marelui binefăcător al neamului: Vasile Stroiescu.

E de prisos să le mai înșirăm aici. Toată lumea românească le știe. Ba și străinii au luat cunoștința despre ele, unii cu uimire, iar răuvoitorii noștri cu invidie; toți însă cu sentimentul de admirație mai mult sau mai puțin mărturisită, pe care îl inspiră, cu o putere irezistibilă, asemenea fapte. Între Români, generozitatea dlui Stroiescu a stârnit o însuflețire de nedescris, una din acele însuflețiri care înalță moralul unei societăți întregi. Bucuria și entuziasmul acesta mare nu s'a simțit numai la Blaj, la Sibiu și la Arad sau în comuna Sibiel, unde micii școlari ai harnicilor învățători s'au împărtășit și ei din dărnicia marelui mecenat, spre a putea face excursiuni școlare. Bucuria aceasta și-a revărsat valurile peste tot pământul locuit de Români, făcând să tresalte toate inimile noastre de bătaile calde ale aceleiaș simțiri, făcând să se unească toate cugetele noastre într'un singur gând mare de recunoștință față de un binefăcător al neamului.

Vasile Stroiescu este astăzi așezat, în conștiința tuturor Românilor, printre marii ctitori ai poporului nostru.

Ceeace a sporit însă și mai mult entuziasmul tuturor și dă o însemnătate nouă faptului întreg, este că acest ctitor ne vine din pământul cel mai întunecat de dureri al neamului nostru, din Basarabia. Toate articolele ziarelor și revistelor noastre au stăruit asupra însemnătății acestui fapt. În adevăr, un boier basarabean făcându-se ctitor al oropsitelor noastre școli din Ardeal și Ungaria, — nu este aceasta o dovadă din cele mai puternice, o expresie din cele mai frumoase a unității noastre culturale «dela Nistru pân' la Tisa»?

Fapta d-lui Stroiescu însă n'are numai însemnătatea unui caz rar, special; ci, prin felul și împrejurările în care a fost făcută, ia proporțiile unei largi îndrumări, ale unei mari învățături. Ea ne face să ne gândim unde am putea ajunge, dacă am avea mai multe personalități ca a lui, dacă s'ar găsi și alții să urmeze strălucita pildă pe care a dat-o el, dacă, într'un cuvânt, am avea mulți aristocrați adevărați, cum este el. Vasile Stroiescu a reînviat în conștiința noastră unul din cele mai frumoase tipuri pe care l-a produs istoria întreagă a poporului nostru: tipul adevăratului boier de neam, Român din moși-strămoși și din creștet până 'n tălpi, având inima și mâna pururea și larg deschise

pentru toate nevoile neamului. El ne aduce aminte marile figuri de întemeietori de așezăminte culturale din trecutul nostru. Iubirea de neam și generozitatea asta desăvârșită sunt notele cele mai caracteristice ale adevăratului suflet românesc aristocratic și ale unui adevărat aristocratism îndreptățit în genere.

Fapta dlui Stroiescu trebuia să facă din nou să apară într'o lumină cât se poate de vie felul cum întrebuițează partea cea mai mare a plutocrației românești — căci aristocrație e un titlu de distincție ce se câștigă prin fapte — averile ce le sunt încredințate prin voia lui Dumnezeu. În multe articole tipărite cu acest prilej se spune din nou ceace nimeni n'a zugrăvit mai bine decât Eminescu în «Scrisoarea a III-a». În adevăr generozitatea lui V. Stroiescu ne-a făcut să vedem din nou și mai clar deosebirea cea mare care există între aristocrație și plutocrație, între adevărata boerie de neam și de fire, pe care țăranul nostru o respectă atât de mult, și între parvenitismul celor fără rădăcini trainice în popor sau decadența celor îmbătrâniți de păcate, aceste eterne contraste care au trebuit să preocupe și pe scriitorii noștri și care au și slujit de substrat la cele două mai bune romane sociale ale literaturii noastre: «Ciocoi vechi și noi» de N. Filimon și «Două neamuri» de C. Sandu-Aldea.

Fapta dlui Stroiescu ar putea să mai aibă un efect binefcător și asupra moravurilor noastre sociale. Noi avem o cultură tânără încă și suntem un popor sărac și oropsit, iar puținele noastre așezăminte de cultură sunt avizate la sprijinul mecenașilor. Din cauza aceasta, la noi în măsură mai mare decât aiurea, oamenii bogați se bucură de o vază care nu stă totdeauna în drept raport cu meritele lor, și joacă un rol pentru care adeseori n'au chemarea trebuincioasă. Iar persoane dela care publicul așteaptă binefaceri sau fundații, sunt încunjurate de un fel ciudat de atenții, de reverențe și de privilegii, de care ar fi ferite să se împărtășească, dacă ar fi niște simpli muritori fără avere. Uneori se întâmplă apoi și acel caz penibil că toate aceste atenții rămân zadarnice și ceice așteptau se văd înșelați în speranțele lor. Va fi fiind aceasta o tactică care dă câteodată și rezultate pozitive, dar — să ni-se ierte dacă o spunem verde, — acele rezultate nu sunt în raport cu paguba pe care o sufer alte interese de ordine superioară ale societății noastre, fiindcă în această tactică e ceva înjositor, demoralizator și nu numai pentru una din părțile interesate, ci pentru amândouă. Sufletele mai fine trebuie să se simtă adânc jignite prin astfel de apucături, care nu se deosebesc tocmai mult de dragostea fățarnică cu care înconjoară, pe unchiul bogat și holteiu, nepoții, cari așteaptă cu jind moștenirea cea frumoasă.

Fapta dlui Stroiescu ne-a mai arătat și unde este locul pentru manifestări de recunoștință și de venerațiune. Ele sunt fățarnice când se fac pentru niște promisiuni tacite la speranțe vagi, căci ele se cuvin numai pentru fapte împlinite. De data aceasta, în adevăr, pe cât de generoasă a fost fapta, pe atâta de sinceră a fost și bucuria, mulțumirea, însuflețirea, și dl Stroiescu are tot dreptul să se bucure din inimă de aceste manifestări de recunoștință, ca orice om după o faptă vrednică.

Dar dl Stroiescu a arătat acelora cari pot și vor să dea și cum trebuie să dai. Dacă s'ar găsi oameni ca să urmeze pilda acestui mecenat modern și mare în toată puterea cuvântului, am avea în viitor mai puține fundații cu menirea fixată și pentru timpuri când împrejurările se vor fi schimbat, dar în schimb s'ar sprijini cu mai multă putere trebuințele noastre imediate și poate n'am mai stă atât de neputincioși în fața unor probleme așa de însemnate ca aceea a gimnaziului din Brad, care-și așteaptă de atâta vreme zadarnic completarea. Iar binefăcătorii ar avea atunci cea mai frumoasă răsplată: de a vedea cu ochii lor roadele binefacerii și de-a se bucura bucurie dreaptă de recunoștința ce li-se cuvine și pe care poporul nostru a dovedit că știe s'o dea.

BCU Cluj / Central University Library *Dr. I. Borcia.*

CĂTRĂ CETITORII „REVISTEI TEOLOGICE“.

De mult sunt informat că mulți din cetitorii *«Revistei Teologice»* se miră și se întreabă de ce am încetat colaborarea la dânsa și nu mai dau nimic din scrisul meu să apară în paginile ei? Își vor fi închipuit unii vre-o schimbare de atitudine sau de vederi și, ca urmare a lor, o părăsire a revistei.

Răspunsul meu e foarte ușor.

Se poate vedea că încetarea colaborării cade în același timp cu schimbarea pozițiunii mele, încât n'ar fi fost greu să se facă legătura și să se tragă încheierea, că poate tocmai această pozițiune mă împedecă dela o colaborare intensă.

Așa a și fost.

Până la 1 Aprilie anul trecut 1909 am fost superior al bisericii «Sturza» din Baden-Baden. În acea pozițiune aveam mult timp disponibil, pe care-l puteam întrebuiți în studiu și scris. Dela acea dată, fiind rechemat în țară și numit la 15 Aprilie următor director al Seminarului Central din București, am intrat într'o ocupațiune care te prinde fără milă în brațele ei pretențioase și nu-ți mai dă răgaz să te ocupi cu altceva. Seminarul mi-a cerut să-i consacrui lui atâta timp, că nu mai aveam timp, nu să scriu, dar nici să cetesc publicațiunile care-mi veneau.

Și această situațiune continuă. Cu toată dorința mea cu care mă torturez, fiindcă n'o pot împlini, greu găsesc timpul să mai pot scrie câte ceva. Gândiți-vă la un internat cu opt clase, cum sunt seminarile noastre, și cu aproape 340 de elevi, și atunci veți înțelege cât de mult timp trebuie să-ți răpească conducerea lui, și încă să mai fi și profesor într'ânsul.

Deci trecerea mea la Seminarul Central mi-a făcut peste puțină colaborarea mai departe la «*Revista Teologică*». Lună cu lună trecea, dus de aceeaș speranță de a putea totuș scrie ceva și a face luna viitoare ceeace n'am putut face în cea prezentă, fără ca timpul pentru scris să mi-se dăruiască vre-odată.

Se înțelege că n'ar fi fost greu să mă desinteresez de mersul școlaei și să-mi caut numai de afacerile mele. Însă nu tuturor firilor le convine asta. Eu unul nu mă pot mulțami până nu mă voiu convinge *de visu* de starea multor lucruri din școală. Direcțiunea îmi cerea multă alergătură, pentruca fiecare să știe că ușor se poate întâlni cu ochiul meu, și la aceasta trebuia să întrebuițez timpul din care nu mai rămânea pentru reviste.

Dar pe când eram ocupat astfel, materialul nu aștepta. El se adună continuu, cerând numai timpul spre a fi prelucrat. Deci în intervalul acesta cât n'am putut scrie, s'au adunat o mulțime de lucruri la care cu părere de rău mă uit că nu le pot comunica cetitorilor «*Revistei Teologice*».

Voiu putea de acum înainte? — Nu știu. Atâta știu că nu am dorință mai vie când încep ziua, decât a mă pune la mașina mea de scris și a ciocăni la culesul atâtor lucruri bune din fel de fel de publicațiuni; și nu încheiu ziua decât cu dorința și speranța de a putea începe a doua zi munca aceasta de scris și citit.

Dorința aceasta însă se găsește continuu ținută în loc și din alte cauze decât din al lucrului propriu zis pentru școală.

Bucureștiul acesta al nostru e un furnicar în care se adună lume din toate colțurile țării. Aiurea îți vei vedeă, nu-ți vei vedeă cunoscuții, dar la București îți vin cu toții. Toți colegii de prin școală, toți aceia cari te cunosc din scris vin și-ți fură cel mai prețios timp fără nici o milă. Nici acest articol nu l-am putut scrie dintr'odată, căci s'au găsit persoane ca cele pomenite mai sus, cari mi-au venit în timpul scrisului și a trebuit să continuu cu articolul pe urmă.

Din această cauză, în fața dorinței mele de a scrie și a tot fi împedat, oamenii aceștia mă chinuiesc și adeseori exclam ca apostolul Paul: «Cine mă va mântui de acest trup de moarte!» (Rom. VII, 24).

Iată cauzele, scumpi cetitori, cari m'au depărtat pe mine de «*Revista Teologică*», cauze cari nu stau în vre-o schimbare de atitudine, ci numai în apăsarea împrejurărilor.

Doresc pe viitor să fie mai bine, și din partea mea voiu face tot ce e cu puțință pentru a continuă cu scrisul. Doar eu aveam planuri asupra multor lucruri de publicat într'ânsa, și numai schimbarea aceasta de situațiune m'a ținut în loc. Aveam de gând să încep traducerea unei impor-

tante lucrări asupra catolicismului, căci apar atâtea lucruri de valoare și la noi stau ascunse. Și voi începe cu traducerea ei cât de curând.

Deasemenea mai aveam multe de comunicat despre mișcarea modernistă din Biserica catolică, despre care am mai scris în «*Revista Teologică*». Curentul acesta continuă sub fel de fel de forme nouă. Unele publicațiuni apar, altele dispar, și așa este o neîncetată febrilitate care merită să fie cunoscută de noi, și în extremitățile și exagerările ei, și în părțile mai bune.

Mai aveam încă multe lucruri de regulat prin «*Revista Teologică*» cari, din cauza noiei mele pozițiuni, cu nesfârșita ocupațiune pe care ți-o impune, n'au mai putut fi isprăvite. Astfel «*Telegraful Român*» din 11/24 Iunie 1909 mi-a adus un atac la care aș fi vrut să răspund numai decât, fără ca până acum să fi putut răspunde o vorbă, deși ideea răspunsului m'a preocupat fără încetare.

Citatul ziar a scris următoarele:

«Colaboratorul «Unirii» cearcă să mai făurească argumente contra lui Șaguna și din niște preținse declarații, ce ar fi făcut contra «Statutului organic» protopopul Dr. G. Popovici, profesorul Dr. N. Bălan și arhimandritul Iuliu Scriban.... Despre cel din urmă am auzit că s'ar fi apucat acum, în veacul al XX-lea, să pledeze, într'un mod cam suspect, pentru absolutismul ierarhic. Dacă e adevărat, regretăm sincer această pornire anahronistică a Prea Cuvioșiei Sale»...

Aici pot să spun: regrete sănătoși! La rândul meu voi regreta că «*Telegraful Român*» n'are scriitori cari să priceapă și să discute cu competență chestiunile teologice. Lucrul acesta mi-a devenit încă odată evident când am cetit atacurile aduse dlui Dr. Bălan tot prin acel ziar în luna Februarie. Am văzut chestiunile luate în discuțiune totdeauna din punctul de vedere lumesc și din laturea bunului simț, încât mi-a părut că la scris stau oameni neformați în învățământul teologic. De se simt în stare a discuta serios, să binevoiască a nu arunca numai o frază două, ci să arete unde văd Domniile sau Sfințiile lor greșala. Făcând cum au făcut și fac, se pare că-și arată numai ciuda, pentrucă nu iese după «ideile» lor, fără a avea curajul să pornească o polemică deschisă. Din partea mea declar cu această ocaziune, că ceea ce am scris e purul învățământ ortodox tradițional și dacă am scris, nu eu sunt suspectul, ci acei care cred că în secolul XX nu aș putea pleda o cauză după vechile principii. Dacă adversarilor nu convin aceste lucruri, întrebarea nu se pune pentru mine, ci pentru ei, și sună: «Cum stați voi cu ortodoxia»? Dela dânsii respiră duhul foarte puțin teologic, care crede că secolul XX ar însemna o dominare a părerilor noastre personale într'un teren care-și are deja principii neclintite. Dar dacă voiesc să ne explicăm, n'au decât să înceapă discuțiunea, și eu îi voi mulțămî. Spun dela început însă că nu cred că se vor apuca de asta, fiindcă eu mi-am făcut deja idee de temeinicia teologică a dumnealor, care nu le permite să iasă la discuțiune publică.

Afară de «*Telegraful Român*» mai aveam de regulat o socoteală a mea cu «*Unirea*» din Blaj. În numărul dela 19 Iunie 1909 Drul Brânzău publică un articol despre mine, în care, pe lângă multe lucruri de laudă, îmi aruncă și câteva săgeți.

Nici cu acesta nu m'am putut socoti din aceiaș lipsă de timp.

Voiam să răspund deasemenea «*Răvașului*» pentru cele ce scrie despre mine în numărul din Februarie 1909.

Iarăș am avut dorința să răspund unui lung articol publicat de Părintele Protosinzel Dr. Miron E. Cristea, (actualul ales și confirmat episcop pentru Caransebeș) în «*Țara Noastră*» privitor la chestiunile bisericești din România. Nici cu această chestiune însă n'am putut face nimic din aceiaș cauză generală care m'a ținut în loc.

Și așa a trebuit să stau departe de «*Revista Teologică*», spre deplina mea părere de rău, și, spun drept, nici timp s'o cetesc n'am mai avut.

Totuș dragostea mea de a scrie la revistă porneă dintr'un punct de vedere foarte înalt pe care l-am comunicat dlui Dr. Bălan la prima noastră întâlnire în Heidelberg, în vara anului 1907. Eu regretam că în ortodoxie stăm atât de răsleți unul de altul și nu comunicăm de loc. Diferitele Biserici ortodoxe stau ca niște străine, deși sunt membre ale Bisericii universale întemeiate de Domnul nostru Iisus Christos. Mă gândeam că, mărturisind unitatea Bisericii, trebuie să dăm expresiune acestei mărturisiri prin diferite relațiuni religioase ca între niște frați legați prin aceiaș credință ortodoxă. În vechea Biserică creștină aceste relațiuni erau dese, așa că se dădea expresiune mai temeinică despre unitatea frăției noastre în credința cătră Domnul și Biserica Sa. De aceea îmi ziceam că măcar pe cale privată ar trebui să avem legături cu diferitele ramuri ale ortodoxiei.

La acestea dl Dr. Bălan îmi spuneă, că legăturile acestea se impun și mai mult încă cu frații români din Biserica ortodoxă a Transilvaniei, pentrucă comunitatea de credință are față de ei un motiv mai mult în frăția de sânge și limbă.

Deci din dorința de a contribui cât de puțin la încheierea legăturilor în sinul ortodoxiei și de a nu mai trăi ca străini, m'am hotărît să scriu la «*Revista Teologică*», și așa frăția noastră să capete o cât de mică expresiune.

Idea aceasta avându-o și acuma ca un lucru scump în mărturisirea mea ortodoxă, paralel merge și dorința de a nu încetă cu scrisul la această revistă, în care se scrie pentru Români ortodocși. De aceea voi face toate chipurile să continuu colaborarea și să nu mai dau motiv cetitorilor de a se întrebă pentruce am întrerupt.

Arhim. I. Scriban.

DIN VIAȚA CATOLICISMULUI BAVAREZ.

Intr'o corespondență din München, publicată de *Journal de Genève* (23 Aprilie 1910) sub titlul «Certe bisericesti», găsim o mulțime de știri importante cu privire la unele fapte petrecute în Biserica catolică bavareză. Constatăm în această Biserică multe umbre, de unde tragem concluziunea că aderenții catolicismului nu prea au dreptul să strige uimiți în fața relilor dela noi, cum strigă *Unirea* din Blaj mai acum câțiva ani, în recenziunea făcută Dreptului canonic al dlui Teodorian: monahii din România au spăriat pe mireni cu stricăciunea vieții lor!

Se înțelege că noi dând pe românește știrile găsite, nu ne bucurăm de relele a căror prezență o constatăm în catolicism și nici nu reducem catolicismul numai la ele. Nu ne bucurăm, pentrucă slăbirea unei ramuri a creștinismului înseamnă bucurie pentru dușmanii lui Christos; nu vedem în catolicism numai părțile negre, deoarece, pe lângă fapte ca cele pe cari le dăm mai jos în traducere, știm și lucruri foarte înălțătoare cari trebuie să se producă pretutindenea unde se predică Christos.

Poate că *Răvașul* din Cluj va ridica și de data asta glasul, cum l-a mai ridicat odată (Februarie 1909) pentru a declara că articolele pe care le traduc eu din *Journal de Genève* nu-s imparțiale. Nici nu mă aștept să declare astfel, pentrucă nu există catolic care să recunoască de adevărate faptele imputate lor. Greșelile sânt totdeauna de partea adversarilor, iar în partea catolicilor e numai virtutea.

Acestea spuse, putem trece acum la materia propriu zisă a corespondenței din München.

După o scurtă perioadă de liniște, luptele religioase par că încep din nou în Bavaria. Și de data asta tot Ministeriul de culte și instrucțiune publică este acel care dă liberalilor și socialiștilor motiv de atacuri vehemente. Iată câteva din aceste hărțuiri:

Un bătrân preot, Drul Sickenberger, profesor cândva la Seminariul din Passau, se stricase cu superiorii săi, nu pe chestiuni de principiu, ci pentru motive intime. El părăsi Biserica spre a se adânci în studiul filologiei. Își trecu examenul în chip strălucit și se prezintă la Ministeriu pentru a cere un loc într'unul din liceele Statului. Dar acolo, consilierul de stat von Schätz, unul din cei mai înalți funcționari dela Ministeriul de instrucțiune publică, declară fără încunjur, că în urma conflictului său cu Biserica, el e suspect, și e puțin probabil că el va putea găsi un loc în curând.

Firește că acest limbaj uimitor a indignat presa liberală care nu-și închipuie că Ministeriul de instrucțiune publică poate fi supus clerului

pană la așa grad. După ce mai întâi au aprobat pe dl von Schätz, iată acum că însăși ziarele catolice bat în retragere.

În cursul săptămânilor din urmă au izbucnit în clerul bavarez câteva scandaluri foarte neplăcute pentru Biserică. Unul din cei mai combativi proești din presa catolică, Münsterer, paroh într'un sat de pe Dunăre cu numele Ponsdorf, a luat fuga, lăsând în urmă un pasiv de 100,000 de mărci în afacerile și însărcinările pe cari le avea. El fusese unul din colaboratorii cei mai cu vază ai ziarului *Vaterland* de acolo, în care avea plăcerea să atace liberalismul și toate ideile moderne. A jucat un rol important în regiunea pe care o locuia; era girantul mai multor case agricole și mutuale și prezida numeroase asociațiuni catolice. Din nenorocire nu știa să ție regula în afaceri și-i plăcea să trăiască ca mare boier. Astăzi se ascunde probabil în vre-o mănăstire străină.

Alt scandal! Parohul din Kolbermoor, sat din dieceza München, s'a făcut vinovat de un scandal de moravuri. Dușman înverșunat al socialiștilor, aceștia l-au atăcat în ziarele lor pe baza acestui fapt. Urmă un proces. Parohul ceru fetei să nege paternitatea lui. Dar puțin după aceea lucrul fii dovedit. S'a cerut arestarea preotului pentru jurământ fals; dar el luase deja fuga. Zilele astea autoritatea eparhială din München a publicat o scrisoare trimeasă de inculpat din America. Autoritatea declară că n'a răspuns și că a transmis scrisoarea poliției. A trebuit însă să mărturisească că arhiepiscopul însuși a acordat fugarului un concediu de o lună. Ziarul socialist *Münchener Post* a aprobat că la arhiepiscopia din München se știa de câțiva ani viața scandaloasă a acestui preot nedemn, dar că nimenea nu făcea caz, pentru că el se arătase totdeauna foarte aprins pentru cauza partidului catolic. Un scriitor foarte distins, Ludwig Ganghofer, care-și publică amintirile în revista müncheneză *Süddeutsche Monatshefte*, povestește un caz asemănător și se leagă cu multă vehemență de episcopii din Bavaria care, după dânsul, nu se ocupă de curăția moravurilor și de viața creștinească a subordonaților lor, ci se uită mai nainte de toate la devotamentul politic către partidul clerical.

Și iată afacerea Schnitzer renăscându-se. Se știe că acest vechiu profesor de teologie dela Universitatea din München trebuise să-și părăsească catedra acum vre-o trei ani, în urma atacurilor îndreptate de el în contra ultimei Enciclice. De atunci el a păstrat ca scriitor cea mai mare rezervă. Se speră că ministrul îi va acorda în sfârșit o catedră la Facultatea de filozofie a acestei Universități, cum mai făcuse odinioară și cu alți savanți catolici certați cu Biserica lor, anume cu profesorii Döllinger și Friedrich. Dar ministrul rămase mut. Schnitzer pare că și-a pierdut răbdarea. Dar pentru a arăta că nu și-a schimbat ideile, a publicat de curând în revista modernistă *Das neue Jahrhundert* trei articole cari fac mare șgomot și a căror urmare poate fi excomunicarea formală a scriitorului. În primul din aceste articole Schnitzer se întreabă dacă Iisus a instituit autoritatea papală, și găsește că nu. În al doilea vorbește cu multă

simpatie de ultima carte a lui Tyrrell; în al treilea, în sfârșit, demonstrează că în primele timpuri ale Bisericii episcopii Romei nu s'au bucurat de nici o preponderanță. Biserica va fi nevoită să iee măsuri contra acestui savant modernist. Dar se zice că Senatul Universității din München e gata să-l primească, să-i facă un loc la Facultatea de filozofie. Lumea se întreabă care va fi în acest conflict atitudinea Ministerului de culte.

*

Din nenorocire de câtva timp se semnalează unele disensiuni în protestantismul bavarez. Guvernul a numit acum un an pe Drul von Bezzel, pastor ortodox, ca prezident al Consistorului superior. Dar la sfârșitul lui Martie acest prelat a publicat o circulară către clerul protestant din Bavaria în care declară că pe viitor nu mai poate fi egalitate între acei care cred în natura dumnezească a lui Christos și acei care o neagă. Câțiva pastori din Nürnberg, între alții Drul Rittelmeyer, un savant și un scriitor distins, au protestat public. Vor fi pedepsiți de superiorul lor? Lucrurile stau aici. Va fi însă foarte regretabil dacă acest conflict se va agrava. În Bavaria Biserica protestantă are tot interesul să rămâie unită. Tocmai în acest moment Landtagul se ocupă de o lege foarte importantă pentru dânsa, privitoare la noua organizare a parohiilor. Din fericire se găsesc oameni distinși cari pledează hotărît pentru o împăcare, și e de sperat că acest conflict între frații dușmani se termină în curând.

Arhim. I. Scriban.

CENTENARUL LUI ȘAGUNA ȘI ROMÂNII DE PESTE GRANIȚE.

Sărbările aranjate de biserica ortodoxă și de frații noștri de peste hotare întru pomenirea Arhiereului nostru *Andrieu Șaguna*, când s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui, este *un mare act de solidaritate bisericească și românească*, care ne-a umplut sufletele de mândrie și mângâiere.

Cu acest prilej s'a dovedit în cea mai convingătoare formă adevărul, că Românul, fie el aici, fie în România liberă, în Bucovina cutropită de Ruteni, în Basarabia umilită de cnutul rusesc, în Macedonia aprinsă de patimi bulgărești și grecești, între cele mai felurite referințe politice și etnice, bisericește se simțește *una*. În sufletul său trăește aceeași dragoste creștinească către biserica strămoșească, acelaș simț de venerațiune către bărbații ei mari, aceeaș pătrundere adâncă pentru problemele religioase și culturale comune, propoveduite de biserica românească. Aceasta este cea mai mare și mai prețioasă învățătură, ce ni-au oferit-o sărbările centenare; și biserica românească din Ungaria poate fi mândră, că prin sărbătorirea Marelui său prelat a dat prilej

pentru o manifestare bisericească și românească atât de impunătoare.

Întreagă biserica din România, dela înalții prelați până la cel mai umil preot dela sate, toți fiii neamului, cei mai iluștri cărturari, întreagă presa din regat, au prăznuit pe Șaguna, ca și când ar fi fost vorba de un mare prelat al bisericii din România, nu de unul al bisericii din Ungaria, — dupăcum se exprimă cu dreptate un erudit istoric al bisericii și neamului nostru.¹

Din paginile cu frumseți clasice și adevăruri neperitoare, ce s'au scris de frații noștri din regat în acel timp de înălțare sufletească, să încercăm a reconștrui figura Arhiereului nostru așa cum este văzut de ei, urmărind în acelaș timp și observările pline de învățătură referitoare la vremea noastră.

*

Mitropolitul Andreiu Șaguna! — Iată un om cu adevărat mare, sub amintirea muncii căruia izvorește o neistovită putere de viață, iar din bogăția muncii lui se hrănește un popor întreg. O mărire nemuritoare, în care se cristalizează toată puterea de viață a unui anumit timp din viața neamului românesc din țara Ardealului.² În Șaguna Românii slăvesc un mare român, un arhiereu înțelept și un om de acțiune, care a înțeles, că un popor nu-și poate merge drumul vieții sale cu picioare de împrumut.³ Dar mai presus de toate a fost Șaguna un mare caracter, și un popor în așteptarea unei vremi de renaștere de aceste caractere are lipsă, pentrucă în ele se oglindește și din ele se hrănește toată sănătatea lui morală, iar în vremuri de slăbire, când credința în propriile puteri se istovește, aceste caractere sunt *tăriile* lui cele mai firești⁴.

Șaguna a fost un adevărat Mesia pentru Românii ortodocși de peste munți, un adevărat trimis al lui D-zeu, când Românii se aflau la cea mai primejdioasă cotitură a vieții lor naționale, care din biserică a știut face îngerul lor protector, soarele care-i încălzește și luminează în viață.⁵ Nu s'a lăsat biruit de decepții și amărăciuni, nici nu s'a lăsat perdut în rătăcirea visurilor, ce îmbată închipuirea pentru frumsețea lor, ci împrejurările cele mai grele l-au aflat totdeauna treaz, la locul chemării sale, și a stors din realitatea, pe care a știut o folosi, tot ce putea stoarce în acele protivnice vremuri.⁶ Căci acest gigant al Românimii a în-

¹ N. Iorga.

² «Viitorul», Iași, Anul XII. Nr. 3—6 pag. 6.

³ Idem.

⁴ Idem.

⁵ P. Gârboviceanu: «Albina», 1909.

⁶ N. Bănescu: Mitropolitul Andrei Șaguna («Ramuris», Craiova, Anul IV. Nr. 17—18 pag. 674—5).

trupat în personalitatea sa tot ce are nobil sufletul românesc. El i-a pipăit și simțit toate durerile, căutând și dându-i leacurile. El a luminat și încălzit sufletul poporului, chemându-l la o viață nouă și tinără, gata să sfideze cu zimbet desprețuitor toate furtunile și toate valurile.¹ El și-a deschis drum și a lucrat așa, că a înălțat locul unde a trăit, a luminat poporul peste care a păstorit și a creat o epocă strălucită în istoria politică și culturală a Românișmului. Un duh sfânt l-a călăuzit în noianul așa de schimbător al vieții de atunci.²

În istoria Românilor din Ungaria cea mai luminoasă epocă până acum este epoca de nestrămutată orânduială în școală și biserică a lui Andrei baron de Șaguna.³ «În toată viața lui el a luptat — și a izbutit — pentru trei scopuri de căpetenie, pentru trei scopuri culturale și morale, afară de scopul politic al organizării bisericești autonome pe care l-a atins.

A vrut să facă din preoții săi oameni de cultură și de conștiință și reprezentanți adevărați ai nației românești.

A vrut să înalțe demnitatea unui Arhiepiscop așa de sus, încât să poată sta alături cu cei mai mândri reprezentanți ai oficialității civile și militare.

A vrut ca aceasta biserică, de cultură și demnitate, să fie pentru cei de altă lege și de alt neam cetate de cremene cu porțile închise».⁴

De aceea azi sentimentul Românilor de prin toate colțurile, dela Pind până la Maramurăș, se concentrează cu dragoste și recunoștință asupra lui Șaguna,⁵ pentru că oamenii mari, ce se ridică din Românișme, ori și unde, dau strălucire întregii națiunii române.⁶ A dat Dumnezeu și acum, ca dela un capăt la altul al Românișmii de unsprezece milioane să vibreze același suflet,⁷ simțul de comunitate românească a putut face să fie comemorat cineva, care nu face parte din Țara Românească, nici din Biserica autocefală, dar ceeace e mai sus decât biserică din România și decât România de astăzi până mâne, face parte din Neamul nostru.⁸ În Șaguna noi vedem întrupată ideea națională în forma ei cea mai intimă și totodată cea mai puternică, în cea religioasă.⁹ «Șaguna înțelegând marea problemă a strănsei legă-

¹ Economul I. Giotcu: Cuvântare la festival. («Neamul rom». 16 Oct. 1909, pag. 1976.

² G. Murgoci: Discursuri pe cari nu le-am ținut. («Sămănătorul», București, 8 Nov. 1909 pag. 883 -886).

³ Idem și ibidem.

⁴ *N. Iorga*: Ivirea lui Șaguna. («N. R.» 4 Oct. 1909, pag. 1885).

⁵ «Sămănătorul», locul citat.

⁶ Idem.

⁷ *N. Iorga*: Cuvântare la comemorarea sărbării lui Șaguna la Atenen. («Neamul Românesc» 11 Oct. 1909, pag. 1944).

⁸ Idem.

⁹ *A. D. Xenopol*: Cuvântare la festival. («N.R.» 16 Oct. 1909 pag. 1975.)

turi dintre neamul și biserica noastră națională, ale căror tendinți și dorinți sunt aceleași și care în tot locul se identifică una cu alta, și nu ca la catolici, unde biserica este pusă în serviciul altor dorinți și aspirații, croește marele și genialul său plan, de a înălța și consolida biserica și a pune apoi la umbra ei toate celelalte ramuri de activitate: cultura socială, economică, etc. ale poporului, și astfel face din biserică și din preoțime stâncă de granit, de care se sfărâmă și se vor sfărâmă toate valurile dușmănoase»¹.

Principiile cari au însuflețit activitatea așa de rodnică a lui Andrei Șaguna, — sunt «*principiile naționaliste și creștine*», de păstrarea ființei noastre naționale prin întărirea credinței, prin înălțarea bisericii. Aceste principii izvorăsc din natura lucrurilor și numai ele singure, în tot cazul, corăspund necesităților noastre².

Numele lui Șaguna, pentru faptele mari ale celui ce l-a purtat, va sta scris pentru vecie în cartea neamului românesc și virtuțile vieții lui vor servi ca pildă binefăcătoare pentru întreg neamul românesc³, pentru că el prin faptele lui ne-a dovedit adevărul nestrămutat că: *poporul românesc nu poate trăi decât prin biserica lui națională*.⁴ «Noi avem *idealurile* noastre, care sunt ale închegării naționalității, căreia-i aparținem, și *probleme românești*, politice, economice, culturale, religioase într'un fel anumit, pe care trebuie să-le rezolvim.

Problema religioasă românească e problema de întărire a bisericii naționale prin popor și a poporului prin biserica lui națională. Rezolvirea acestei mari probleme a neamului presupune stabilirea unei întreite legături necesare, putem zice, a unei întreite uniri: *Unirea între clasele dirigențe și masele poporului pe temeiul religios... Unirea între biserică și viața socială*, făcând ca biserica să devină un factor activ de cultură.... *Unirea între cele două biserici românești... Aceasta e soluția problemei religioase românești*, prin stabilirea necesară a întreitei uniri, care ne va întări prin biserică și va întări biserica prin noi. În direcția aceasta a lucrat și neuitatul mitropolit *Andrei Baron de Șaguna*, a cărui mare amintire astăzi o sărbăm»⁵.

«Ca un rege mare în sânul unui popor independent, așa stă figura lui Șaguna în istoria poporului român ortodox din Transilvania... Pentru aceea în mitra de arhieru a lui Șaguna ni-se pare că vedem în același timp coroana de rege, căci la el una

¹ *Econ. I. Gotcu*: Cuvântare la festival. («N. R.» pag. 1977).

² *A. C. Cuza*: Cuvântare la festival («N. R.» 16 Oct. 1909 pag. 1979 până la 1981).

³ «Albina» locul citat.

⁴ «N. R.» 16 Oct. 1909 p. 1981.

⁵ *A. C. Cuza*: Cuvântare la festival («N. R.» pag. 1979—1981).

cu alta se confundă. În fapt a fost numai singură mitra, dar în adevăratul rol, în care orice mitră trebuie să fie: maximul de activitate și de jertfă pentru neamul și turma pe care Dumnezeu i-a încredințat-o, căci nu degeaba și arhiereul se încoronează ca un rege!»¹

De aceea e firească pietatea și însuflețirea cu care a fost sărbătorită amintirea lui Șaguna în toată eparhia Ungrovlahiei și în toată Moldova, până la cel din urmă sat, ca și cum el ar fi fost unul din marii ierarhi ai bisericii din România.² «Puține nume sunt așa populare în Ardealul românesc ca al lui Șaguna. Chipul lui cu ochii străbătători și larga barbă respirată, e în mintea tuturor, și în cunoștința generală, mult mai simțitoare și mai statornică acolo, a intrat faptul definitiv, că acest maiestros bătrân a fost de pe Scaunul său de episcop, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de oameni și un îndreptător al vremilor, — căroro nu li s'a supus ca exemplarele obișnuite ale omenirii, ci le-a întors de pe povârnișul lor spre culmea lui.»³ Spiritul lui mare chiar și după moarte înrăurește asupra soartei bisericii întemeiate de dânsul.⁴ «În momentul, când a depus autoritatea sa, fără margini până atunci, în mâna membrilor Parlamentului bisericesc și cultural al Românilor de dincolo, *el a înțeles să coboare în ei în același timp sufletul său cel mare.* Căci nici un așezământ pământesc nu vine decât din sufletul omenesc conștient, și nici un așezământ nu se ține cu altceva decât cu sufletul.»⁵ Umbra lui se ridică astăzi fiindcă o voim noi; mâne va dispărea, coborându-se unde-și odihnește oasele eroul bisericii noastre din Ardealul de odinioară. Dar acei, cari fac parte din această biserică trebuie să se împărtășească ca de o sfântă împărtășanie de sufletul, care a fost în el. Și dacă nu se vor împărtăși cei mari, să se împărtășească cei mici, să se împărtășească acest neam întreg, până la cel din urmă țaran, care din predica lui trebuie să culeagă elementele trebuitoare pentru a purta lupta națională, fără de care oricine e un trădător. Și când această conștiință a marelui Șaguna va cugeta de nou prin mii de minți, va vorbi de nou prin mii de glasuri și va putea chema spre apărare mii de mâni hotărâte la luptă, atunci ori ce atacuri vor fi zadarnice.»

Gândul nostru al tuturor și mai ales a Românimii din Ardeal se îndreaptă cu ardoare spre Șaguna, mai ales azi, când

¹ Arhimandritul I. Scriban («Minerva», București, 1909).

² N. Iorga: «N. R.» 9 Oct. 1909.

³ N. Iorga: Însemnătatea națională a lui Șaguna. («N. R.» 4 Oct. 1909. pag. 1886).

⁴ Ditto.

⁵ N. Iorga: Cuvântare ... («N. R.» 11 Oct. 1909 pag. 1949).

⁶ Ditto pag. 1950.

se simte lipsa lui, dar nu se vede unul la fel¹ tocmai când pentru apărarea bisericii — acest minunat așezământ al nostru — trebuie un suflet ca al lui.² Slăvindu-l pe el, slăvim însași înălțarea noastră; aducându-i tămăie de evlavie cu bună mireasmă, săvârșim înainte prăznuirea trăinicieii prin secolii ai urmașilor noștri; unindu-ne gândirile și simțirile cu ale lui, sărbătorim strălucita sărbătoare a tuturor Românilor.³ Pentru că cu calitățile, ce l-au împodobit și cu atâta iubire pentru poporul lui, Șaguna nu poate fi numai al Ardealului: *el e al neamului românesc întreg. Sărbătoarea măreață de azi e deci sărbătoarea națiunii întregi.*⁴

Dr. V. Stan.

ORGANIZAREA PREOȚIMEI.

Idea organizării agită mereu spiritele și astfel străbate tot mai adânc, cuprinde tot mai mult teren în rândul preoțimei dela sate. Mai nou «*Revista preoților*» Nr. 15 se ocupă la locul întâi cu această idee.

Consimt cu părerea, că organizarea e pretinsă de prestigiul preoțimei, de interesul bisericeii, ca și de misiunea noastră, care în situația în care ne aflăm nu ne poate inspira nici o însuflețire curată și sfântă spre a aduce roadele trebuincioase pentru mântuirea credincioșilor și pentru întărirea bisericii... Nu tot așa pot zice însă despre articolul ce se crede «bine precizat și bine motivat» ce se dă acolo. În dorul de a contribui cât de cât la lămurirea chestiunii, și nicidecum pentru a polemiza cu autorul celui articol — se scriu aceste șire.

Idea organizării a pornit din sinul preoțimei, și de bunăseamă numai așa poate duce la rezultatul pe care îl dorim toți, câți facem parte din rândul slujitorilor la altarul Domnului, și mai ales noi slujitorii altarelor smerite și sfioase ale umilitelor noastre sate, căci știut este, că orice orânduire, fie cât de bună, venind de sus are caracterul oficialității reci, pe câtă vreme pentru înjghebarea oricărui lucru nou se cere pe lângă minte mai mult poate inimă, căldură și însuflețire. Pornind dela noi ideea organizării dovedește că am ajuns și noi la maturitatea conștiinței, copleșită până acum de mulțimea răutăților hărăzite mai ales de greul vremilor. Aici, în trecutul mașter, e a se căută răspunsul și la mirarea: cum de am rămas noi cei din urmă a recunoaște necesitatea unei organizări? Noi înșine, în urma trecutului neprielnic desvoltării noastre — a preoțimii dela sate — suntem pricina că și azi trăim așa reslățiți, fără știre unul de altul, scurmând din greu ogorul, ce ni-s'a încredințat spre lucrare, fără să ne dăm mână de ajutor, așa că adeseori ne alegem cu puțină izbândă, tocmai

¹ «Sămănătorul», locul citat.

² N. Iorga: Cuvântare... pg. 1949.

³ Econ. I. Gotcu, loc citat pag. 1976.

⁴ I. P. S. Mitru. Pimen: Cuvântare în biserică («N. R.» 16 Oct. 1909 pag. 1974).

din pricina muncii noastre singuratice, răslețe. Știm doară cum a crescut și a ajuns până la starea lui de laudă acel «*popă istoric*», căruia nici de cel mai răutăcios nu i-s'ar putea tăgădui alipirea cătră legea străbună, dar încolo el eră foarte mulțămît că din cantor ori ceteț a ajuns la darul sfințirii, pe urma căruia purtă barbă mare și aveà sfânta încredințare de a jertfi pe altarul Domnului cu mai multă sau mai puțină știință de ceceae face. Nici nu i-se putea cere mai mult acestui preot al satelor, care și până azi e foarte rar cărturar. Datoria lui eră să îndeplinească slujbele și să țină și la bine și mai ales la rău cu sătenii, fiii lui credincioși, de cari nici nu aveà puțința a se deslipi, câtă vreme sufletul lui una eră cu sufletul lor, virtuțile și patimile lor mărunte se resfrângeau perfect în preotul ridicat deasupra lor numai și numai prin darul sfințirii. Acești popi nu aveau lipsă, nu simțeau necesitatea sufletească a unei organizări. Iară cei puțini și foarte rari, cari prin cultura minții și prin simțul inimei s'ar fi ispitit de gândul străngerii rândurilor, acestora nu li-se îngăduia răgazul trebuitor, căci puțini fiind abià ajungeau să umple locurile distinse prin brăne roșii, fapt prin care se simțeau ridicați din rîndul popilor și în urmare desbrăcați de obligămîntul de a se mai gândi asupra sorții celor rămași în urmă, pe cari acuma aveau să-i stăpânească. Aici dară, în neputința și adescori indolența noastră e a se căuta pricina lipsei de îndemn și spre organizare. Când ne vom fi ridicat deasupra neputinței și vom fi biruit nepăsarea și indolența, toate celelalte pedeci de orice natură, sunt ușor de înlăturat. Zădarnic ar încercă cineva să ne timbreze mișcarea conștie de *răsvrătire* ori *anarhie*, noi va trebui să mergem înainte chiar pentru a dovedi neîndreptățirea astorfel de învinuiri, cari nu pot purcede decât dela oameni cu suflet îngust, ori dela ceice-și vād primejduite interesele personale.

În rîndul acesta de idei deci, e de prisos ascuțitul îndreptat, împotriva, chiar a căpeteniilor bisericesti, cari *prin convingere trebuiesc silite, a da binecuvântarea și a sprijini chiar mișcarea noastră*. Va fi având multă îndreptățire încă afirmarea «Exigențele sociale și culturale ale preoșimei sunt un concept necunoscut pentru cei cari se socotesc cărmuitorii destinului acestei preoșimi»; dar și această stare de lucruri izvoarește din acelaș trecut de care pomeneam mai sus, de care mai ales cei dedați a stăpâni se desfac așa de greu, datoria noastră însă este a convinge pe toată lumea despre îndreptățirea și folosul obștesc, ce ar rezultă din realizarea ideii mărețe pe care o urmărim. În atărnarea duhovnicească, cerută de spiritul bisericei creștine, de canoanele și legiuirile ei sfinte, în care ne aflăm față cu arhierii cărmuitori ai bisericei căreia slujim și pentru binele căreia se dă încercarea noastră de organizare, — nu putem face nimic fără binecuvântarea arhierescă, și mai ales în această țară neîngăduitoare de vre-o mișcare liberă, nu putem face nimic decât în cadrul constituției noastre bisericesti, a cărei păzire e încredințată în întâiul rînd arhierieilor. Deci în *două* direcții trebuie să desvoltăm silințele noastre pentru întruparea

organizării: deoparte spre a *însufleși* tot mai mult preoțimea pentru adărare cu trup cu suflet, iară de altă parte pentru a *convinge* pe toți câți ar nutri rezerve, ori chiar gânduri de opoziție față cu nizuințele noastre, fie aceia și arhieriei — dacă aceia vor fi — ca să vadă lămurit, că prin ridicarea noastră noi vrem înălțarea scaunului arhieresc, căci oricum numai pe noi se razimă țaria lui, prin strângerea rândurilor noastre poziția arhierescă se întărește.

Pentru a izbuti aici însă, mi-se par prea puține, ba chiar nu din cele mai nimerit alese motivele pomenite în acel articol, cari ar trebui să fie dătătoare de îndemn pentru o luptă sfântă cum e să fie a noastră. Trebuie să recunosc însumi îngustimea cercului de argumentație și motivele insuficiente, dar totuș mi-se pare, mai complete, ce accentuam încă anul trecut («Rev. Teol». Nr. 8), reluând chestia organizării preoțimci, dupăce alte încercări premergătoare suferiseră înfrângere. Motivele *personale* de ordin material ori chiar moral, nu pot avea țaria de a justifica o pornire ca cea pentru organizarea corpului preoțimei. — Noi prin slujba noastră fiind *apostoli* în strânsul înțeles al cuvântului, numai îndemnuri de apostolie, motive mai înalte, scopuri ideale ne pot mână la luptă îndârjită pentru dobândirea de bunuri neperitoare. Și din această parte nu s'a dovedit importanța organizării noastre.

Nici mizeriile ce ne apasă pe urma *dotăției nepotrivate* cu spiritul timpului, nici năcazurile de încassare ale acesteia, cari pe aiurea dau poate mai multă bătaie de cap, nici brațele noastre istovite și nici fețele brăzdate de durere, nici batjocurile ce ni se aruncă cu atâta ușurință, fără să se gândească cei cu datoria la un cuvânt de apărare, nici locuințele necorespunzătoare, nici mizeria și năcazurile în cari înotăm... și alte multe, cari de bună seamă *înfrâng avântul cerut de sublima noastră misiune*, — câtă vreme însă toate aceste sunt motive personale și mai ales materiale ori de rândul lumii acesteia, care trece cu trecerea vremii, noi preoțimea, — apostolii vremilor de acum — nu le putem substitui de bază unei clădiri ca organizarea noastră. Dar nici accentuarea acestor mizerii nu e fără rost câtă vreme știm așa de bine, că încă mare parte a preoțimei noastre se însuflește încă numai pentru starea sa materială ori morală. Făgăduința de a scăpa de aceste rele e bun mijloc de agitație pentru ideie, dar numai ca mijloc și nici decum ca *scop*, care trebuie să fie înalt, sus ridicat deasupra frământărilor zilnice, încât să lumineze departe și cu acea putere, încât să silească și pe ceice azi ne-ar stă împotriva să vină cu noi, dacă nu ne merg în frunte, pentru ajungerea scopului. Iar cari sunt scopurile și cum trebuie să le prefigem, ca să justificăm străduințele pentru întruparea organizării, ca cel mai bun și sigur mijloc pentru realizarea progresului, — să învățăm dela preoțimea străină, dacă în trecutul nostru nu găsim îndreptarul. Apusul luminat ne poate îndrepta.

Preoțimea franceză, ce nu s'a lăsat înfrântă de puhoiul cutropitor al pornirilor dușmănoase venite dela stat, organizarea, lupta și jertfa minu-

nată ce aduce preoțimea unei însemnate părți a Germaniei, activitatea rodnică în succesul de a țineă sus sufletul creștinesc a preoților din Elveția, despre cari ne-ar putea povesti multe lucruri minunate și înălțătoare, cei cari și-au îndulcit sufletul la căldura unei vieți creștinești superioare. Chiar societatea atât de urgisișilor preoți papistași din țara noastră și în oarecare măsură organizarea preoțimei din țara românească ne pot da bună povățuire și multe îndreptări cu bun rost.

La tot cazul organizarea noastră trebuie socotită ca o școală a vieții pentru a ne ridică mereu în cultură, pentru a ne premeni viața sufletească în puterea căreia vom îndreptă apoi mai ușor viața morală a vremilor de acum; trebuie socotită numai ca un mijloc indispensabil pentru a ajunge la instituțiile necesare de creștere religioasă, fără de care nu putem avea nici măcar un *adăpost* sărmanilor orfani rămași fără ajutor pe urma preoților morți prea de timpuriu, unde atâtea preotese văduve ar face bucuros pe educatorul cu tragere de inimă, necum să putem nădăjdui în așezări religioase pentru popor, ca la alte neamuri. Fără să ne strângem rândurile nu putem aveă căci nu putem susține un *organ* de cultivare independent și la înălțimea cuvenită, nu ne putem apropiă de cărțile religioase, din cari să ne culegem hrana sufletească și cu atât mai puțin vom putea ajunge să dăm în mâna credincioșilor noștri cărțile de învățătură morală, și mai ales cartea cărților: *Biblia*, tovarăș bun și puternic sprijin în activitatea noastră. O societate a preoțimei ar luă în mână fără amânare îndreptarea modului de a ne provedeă bisericile cu cele trebuincioase prin noi înși-ne, respective prin instituții de ale noastre, izgonind străinismul rău și scump.

Aceste și alte multe scopuri, al căror număr s'ar putea spori în măsura relelor și neorânduinelor ce ne bântue, trebuie să umilească vorba celorce ne-ar mai strigă *răsvrățitori* și pentru astfel de porniri nobile de bună seamă nu ne va lipsi nici binecuvântarea arhierască.

În această lumină privită mișcarea noastră trebuie să trezească simpatie până și ca organizare independentă în cadrul constituției noastre bisericesti, la adăpostul căreia trăim o viață bisericească lăncedă, fără coloare și fără vlagă și nu arareori păgubitoare bunului mers.

Preotul *P. Morușca*.

Religiunea și moralitatea sunt pârghiile indispensabile ale binelui comun. Nu este binevoitor al patriei acel om, care subminează acești stâlpi puternici ai fericirii omenești. Fiecare adevărat bărbat de stat trebuie să le respecteze și iubească ca și oricare om evlavios. Raporturile lor cu fericirea casnică și politică sunt neprețuite. Cine mai ia garanța pentru averea, viața și onoarea noastră, dacă sentimentul pentru obligamentele religioase se separează de jurământ, sau este sprijinul tribunalelor? Rațiunea și experiența ne dovedesc, că moralitatea nu poate există în popor fără religiozitate.

Washington.

DIN SCRIERILE PĂRINȚILOR BISERICEȘTI.

— Cele cinci cuvinte ale sf. Petru Chrisologul despre fiul cel risipitor și despre cel cruțător. —

Cuvântarea IV.

Până acum plini de bucurie am desfășurat reîntoarcerea și scăparea fiului celui mai tânăr; de aci înainte cu durere sufletească și cu lacrimi vom tracta despre pizma celui mai mare, care bunul cel mai înalt, pe care avea să-l păstreze, l-a pierdut prin otrava nespus de distrugătoare a jaluziei și răutății sale. «Iară feciorul cel mai mare — se zice — erà la câmp și când a venit și s'a apropiat de casă a auzit cântece și coruri. Și chemând un fecior, l-a întrebat: ce sunt acestea? Iară el a zis lui: Pentrucă fratele tău a venit, și a junghiat tatăl tău vițalul cel gras, căci l-a văzut sănătos. Și s'a mâniat și nu vrea să între».

«Iară feciorul cel mai mare -- se zice -- erà la câmp»... Erà la câmp cultivând pământul și neîngrijindu-se pe sine; înmuia pajiștea cea tare, sentimentele inimii sale însă le înăsprea; smulgea buruienile și mărăcinii, dară germeii invidiei nu i-a smuls din inima sa. Astfel adună el de pe câmpul iubirii de argint fructele jaluziei și ale pizmei.

«Și când a venit — se zice — și s'a apropiat de casă, a auzit cântece și coruri»... Buna înțelegere frățescă îl depărtează pe invidiosul, corurile îl exhid dela iubire: și pe când mintea naturală îl chema să vină la fratele său și să se apropie de casă, pe atunci jaluzia nu-l lasă să se apropie și invidia nu-l lasă să între. Invidia, acest rău genuin, aceasta cea dintâi pată, cea mai veche otravă, aceasta molipsire a veacurilor, aceasta cauză a uciderilor: aceasta dela început, însuș pe ângerul l-a alungat din cer, a scos din paradis pe omul cel dintâi, pe protopărintele genului nostru; ea a îndepărtat dela casa părintească pe fiul cel mai mare; ea a înarmat sâmbanța lui Avram — pe poporul cel ales — la uciderea apărătorului său, la omorirea mântuitorului său. Invidia, acest inamic intern, nu scutură păreții trupului, nu sdrobește membrele corpului, ci atacă însaș cetatea inimii, și înainte de a observa omul extern, ca un fur cucerește comoara corpului — sufletul — și cuprinsă o duce cu sine. Dacă voim să fim vrednici de gloria cerească, dacă voim să dobândim fericirea raicului, să locuim în casa vrednicului părinte, și nu voim să ne facem părtași uciderii tatălui ceresc: să alungăm cu credință vie, în lumina Spiritului, cursele invidiei, și să depărtăm ispitele, să nimicim pizma cu toată puterea armelor cerești... căci precum iubirea ne împreună cu Dumnezeu, întocmai așa pizma ne depărtează de El.

«Iară tatăl său ieșind l-a rugat pe el»... Diferitele porniri ale fiilor apasă inima îngrijorată a părintelui, iară iubirea părintească copleșită de diferitele cazuri de nenorocire ale fiilor, aleargă când la unul, când la celălalt; prin scăparea unuia, perde pe al doilea, și adâncă durere, domolită prin bucuria cea scurtă, s'a mărit prin răutatea pizmei. O cum se îngâm-

fează răutatea pizmei! Pe cei doi frați nu-i mai cuprinde spațiosul cămin! Și ce vă mirați fraților? Căci invidia a făcut ca întreaga lume largă să fie îngustă pentru cei doi frați, și tot ea a întăritat pe Cain să ucidă pe fratele său, pentruca astfel răutatea pizmei să-i îngăduie lui singur să trăiască, lui care dela natură eră înzestrat cu dreptul de întâia naștere.

«Iară el răspunzând a zis tatălui său: iată atâția ani slujesc!» Astfel cugetă, celce îndrăznește a judecă însași iubirea părintelui. «Iată atâția ani slujesc ție»... Oare prin ce serviciu răsplătește fiul părintelui său pentru îngrijire și creștere? «Niciodată n'am călcat porunca ta»... Acesta nu-i meritul nevinovăției tale ci mai mult al îndurării părintești, care mai bine a voit să ascundă, decât să descopere greșelile fiului.

«Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied ca să-mi petrec și eu cu prietinii mei»... Un suflet plin de ură față de frate nu poate fi nici-odată cu recunoștință cătră tatăl său, și celce-și uită cu totul de iubirea frățescă nu se mai cugetă nici la dărnicia părintească. Acela, care cu ocaziunea împărțirii și-a primit toată partea din avere, zice că nici măcar un ied nu i-s'a dat. Într'adevăr, când fratele cel mai tinăr și-a pretins partea sa din avere, părintele numai decât a împărțit între ambii frați averea, dupăcum zice evangelistul: «Și le-a împărțit lor averea». Însă invidiosul în continuu se preface și nu recunoaște adevărul. «Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să-mi petrec și eu cu prietinii mei»... Pe prietinii tatălui său nu-i ține și de ai săi; îi crede de dușmani și nu de prietini pe aceia, cari pe baza grației părintelui îl iubesc și pe el. «Iară când a venit fiul tău acesta, care a mâncat cu curvele avuția sa, junghiați vițalul cel gras»... Reîntoarcerea fratelui său îl doare, nu risipirea averei; nu paguba ci invidia îl face să se plângă. Ar fi trebuit să-l cinstească cu din al său pe fratele reîntors și nu să-l desonoreze pentru cele pierdute. În fiu constă întreagă averea părintelui: pentru aceea părintele nimic n'a pierdut dupăce și-a reprimi pe fiu. Fratele însă ține aceasta de pierdere, pentrucă vede în cel reîntors pe conmoștenitorul său. Și când nu este invidiosul și sgârcit? Nu ține el pentru sine de pierdere, ceace are un altul?

«Iară el i-a zis lui: Fiule, tu în toată vremea ești cu mine, și toate ale mele ale tale sunt. Ci se cădeă a ne veseli și a ne bucură, căci fratele tău acesta mort eră și a înviat și pierdut eră și s'a aflat». O ce face puterea iubirii! Cu toate că fiul său e atât de rău, el nu voiește să fie și nu poate fi decât tată. Vede cum a degenerat sufletul fiului său, că este cu totul lipsit de pietatea și nobleța față de părinte, și totuș îl numește fiu, îi arată încă câștig, îl cheamă la grația și nădejdea marinimozității lui, zicându-i: «Tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt». Cu alte cuvinte: Fi pe pace, că fiul s'a reîntors la tatăl său, îngăduie părintelui să-și primească pe fiu: căci acesta nici n'a căutat altceva nimic decât pe tatăl său; venind n'a pretins să fie așezat în locul unui fiu, ci să ocupe numai locul unui argat zicând: «Tată greșit-am la cer și înaintea ta și de acum nu mai sânt vrednic a mă chemă fiul tău, fă-mă

ca pe unul din argații tăi». Ale tale să fie toate, el să îndestulește cu părintele: și ca nu cumva să te crezi prescurtat în posesiunile prezente sau în cele vechi, îi voiu câștiga lui avere nouă în viitor. La tot cazul, dacă urmezi sfatul și porunca părintelui, împarte cele prezente cu fratele tău, ca dimpreună cu el să ai cele viitoare. Bucură-te dar și iar bucură-te, că el iarăș s'a aflat, ca și el să se bucure, că tu nu te-ai pierdut. Dar acum să încheiem istoricul parabolei, pentruca mai târziu cu ajutorul grației mântuitorului Christos să desfășurăm adâncul și misteriosul lui înțeles.

Trad. de *Gh. Comșa* și *Val. Judele*,
stud. teologi.

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR: DESPRE SFÂNTUL APOSTOL PAUL.

— Homilia I. —

Din originalul elinesc tălmăcită de: N. Cârstea.

Nu ar greși cineva numind sufletul lui Paul o livadă de virtuți și un raiu duhovnicesc: așa de mult a înflorit de darul Domnului, și a dovit o sfințenie a sufletului vrednică de acel dar. Căci, după ce a devenit vas ales și s'a curățit bine, larg s'a revărsat asupra-i darul Duhului. Drept aceea și nouă minunate râuri ne-a deschis, nu numai patru ca și izvoarele paradisului, ci cu mult mai multe, cari curg în fiecare zi, nu udând pământul ci lucrând sufletele oamenilor întru rodirea virtuții. Ce cuvânt așadară va fi de ajuns pentru vredniciile sale? sau ce limbă îl va putea proslăvi (după cuviință)? Căci toate celea frumoase în oameni, cuprinse la olaltă, le are (într'ânsul) sufletul singur și toate din belșug, nu numai cele ale oamenilor, ci și cele ale îngerilor; cum vom izbuti deci să preamărim noi întru atâta? Nu vom tăcea însă pentru aceea, ci tocmai pentru aceea mai dinadins vom cuvântă. Căci cel mai ales fel de proslăvire este, când mărimea vredniciilor pre lângă toată truda, covârșește puterea graiului, o astfel de înfrângere, decât mii de biruințe, ne este mai strălucitoare. De unde deci ar fi potrivit să-i începem proslăvirile? De unde de airea, dacă nu chiar dela început, ca să arătăm că el are bunătățile tuturoră? Căci măcar că prorocii, patriarhii, dreptii, apostolii, mucenicii au dovedit ceva virtute, totuș toate (virtuțile) acestora împreună luate le are în așa măsură, cum nici unul dintr'ânșii, chiar și în ceeace fiecare (îndeosebi) a fost înfrumsețat, nu le-a avut. Căci uite! Adus-a Abel jertfă, și pentru aceea este lăudat (*Facere 4, 4*); dar dacă-i vei pune în față jertfa lui Paul, atât se va arătă (aceasta) mai presus decât aceea, cătu-i ceriul de pământ. Care deci (jertfă) vrei să v'o spun? căci nu este numai una. Pentrucă în fiecare zi se jertfiă pre sine, și această aducere (jertfă) iarăș îndoită o făcea: «*în toate zilele murind*» (*I. Corinth. 15, 31*), și «*în toată vremea omorîrea Domnului Isus în trup purtându-o*» (*II. Co-*

rint. 4, 10). Căci în fața primejdiilor stă neclintit și se jertfă cu hotărîre, și-și *omora* astfel firea (cea stricată) a trupului, încât (jertfa aceasta) nu eră cu nimica mai pre jos decăt jertfele de dobitoace, ci cu mult mai mult. Căci nu aduceă boi și oi, ci pre sine îndoit se jertfă în fiecare zi. Pentru aceea cuteză să zică: «*Că eu iată mă jertfesc*» (*II. Timot. 4, 6*), numînd jertfă sângele său.

Nu s'a îndestulit (însă) cu jertfele acestea, ci după ce s'a închinat cu totul lui Dumnezeu, tot rotogolul pămîntului l-a adus (jertfă) lui Dumnezeu, și uscatul și marea, și Grecia, și celealalte țări, și tot colțul de pămînt pre care numai îl vede soarele, ca și cum ar fi fost sburător, le-a cutreierat toate, nu călătorînd numai peacincolo, ci plivînd ghimpîi păcatelor, și sămănând cuvântul evlaviei (creștinești), izgonînd greșala, aducând ade-vărul, făcând din oameni îngeri, și mai cu seamă (făcând) pre oameni din diavoli îngeri. Drept aceea avînd să se despartă după multe oste-neli și după dese izbânzi de acestea, mîngăindu-și învățăceii, zise: «*Ci de mă jertfesc pentru jertfa și slujba credinții voastre, bucurându-mă, și împreună mă bucur cu voi cu toți. Așîderea și voi vă bucurați, și împreună vă bucurați cu mine*» (*Filip. 2, 17, 18*). Ce s'ar găsi așadară de potri-va jertfei acesteia, pre care a jertfit-o cu cuțitul Duhului, și pre care a în-nălțat-o pe un altar mai presus de ceriuri? Dar a fost răpus Abel, ucis mișelește de Cain, și prin aceasta s'a făcut vestit! Dar eu îți voiu înșiră morți fără de număr, și lungi, ca și zilele pre cari propovăduînd le-a vie-țuit fericitul acesta. Dar dacă vrei să cunoști jertfa sau mai bine zis moartea aceasta, cumpănește: că acela (Abel) a fost doborît (la pămînt) de fratele său, căruia nu-i făcuse nici strămbătate, nici bine; acesta (Paul) însă a fost omorît de aceia, pre cari el se sbăteă să-i scoată din fărăde-numărul relelor, și pentru cari a suferit toate căte-a suferit. Dar Noe bărbat drept, desăvârșit a fost între cei de seama sa, și singur între toți ca atare! Dar și Paul fără seamă a fost între toți. Acela s'a mântuit pre sine singur cu copiii săi; acesta însă, când un puhoiu cu mult mai nă-praznic năpădise lumea, nu înțepenînd la scânduri și făcând la corăbii ci în loc de scânduri scriînd epistole, a mântuit din mijlocul valurilor nu doi sau trei sau cinci rudenii, ci toată lumea, ce stă să se înece. Și nici n'a fost de așa corabia aceasta, încât să umble numai într'un loc, ci a ajuns marginile lumii, și de atunci până acum primește pe toți în încă-perea sa. Făcându-o să fie în stare a izbăvi mulțimea, primește și pre cei mai proști decăt necuvântătoarele, și-i face deopotrivă cu puterile cele de sus, și prin aceasta o întrece pe corabia aceea (alui Noe). Căci aceea primînd (într'ansa) corbul, corb l-a slobozit iarăș, și adăpostînd lupul, nu l-a desbărat de sălbătăcie; aceasta însă n'a fost așa, căci primînd lupi, i-a făcut oi, și primînd ulii și cioare i-a schimbat în porumbi, și lăpădând toată dobitocia și sălbătăcia firii omenești, a îmbrăcat-o (firea omenească) în blăndeța Duhului, și până astăzi stă plutînd corabia aceasta, și nu se frînge. Și nici n'a putut sfărma scândurile acesteia vijelia răutăților, ci mai

vartos înfruntând vijelia, îi biruie furia; și încă în chip foarte nestrămutat; și nu erau unse scândurile acestea cu asfalt și cu rășină, ci cu Duchul sfânt. Toți se minunează de Avraam, căci auzind (glasul Domnului zicând): *«Ești din pământul, și din rudenia ta, și din casa tătânetău, și vino în pământul, care voiu arată ție (Facere 12, 1)»*: își părăsi țara și casa și prietini și rudeniile, și toate i-au fost lui poruncă dela Dumnezeu! Și noi ne minunăm de aceasta. Ce s'ar află însă de potrița lui Paul? Care n'a părăsit țara și casa și rudeniile, ci însași lumea pentru Iisus, ba chiar și ceriul, și ceriul ceriului l-a desprețuit, și un singur (lucru) căută, iubirea lui Iisus. Și ascultă-l acum pre el (Paul) lămurind aceasta și zicând: *«Pentru că tare crez eu, că nici moartea, nici vieța, nici îngerii, nici căpeteniile, nici puterile, nici cele ce sunt acum, nici cele viitoare, nici în-nălțimea, nici adâncul, nici orice altă făptură nu poate să ne osibească pre noi dela dragostea lui Dumnezeu, care este în Hs. Iisus Domnul nostru»* (Rom. 8, 38, 39). Și apoi acela (Avraam) primejduindu-se pre sine, mântuie pre fiul frate-s'o de vrăjmași! Acesta însă nu pre nepotu-s'o, nici trei sau cinci cetăți, ci lumea toată a izbăvit-o nu de vrăjmași, ci chiar din mâna necuraților, îndurând nenumărate primejdii în fiecare zi, și dobândind (astfel) prin morțile sale proprii multă siguranță celorlalți. Acolo (la Avraam) vârful bunătății și culmea înțelepciunii e, că și-a jertfit pre fiul său! Dar și aici vom afla că tot Paul e mai întâi: căci el a jertfit nu pre fiul său, ci pre sine însuș de nenumărate ori, dupăcum s'a prilejit de am mai zis-o aceasta. Ce ar admiră cineva în Isaac? Multe de toate, dar mai cu seamă îndelunga răbdare, că săpându-i (înfundându-i) fântânile, și strămtorându-l din propriile sale hotare, nu făcea pricină, ci și când îi rupeau din hotarele sale îngăduie, și se mută întotdeauna într'alt loc, și nici celor-ce și aici îi călcau moșiile (nu le stă împotrivă), ci ferindu-se de ei le dă loc pretutindenea din propriile sale averi, pânăce le-a săturat (în sfârșit) nesațitul lor cel nedrept. Paul însă văzând nu fântânile umplute cu petri, ci trupul său, nu se feriă, ca și acela, numai pre sine, ci ducându-se el se zolea să-i ridice chiar la ceriu pre ceice aruncau cu petri; și cu cât se înfundă mai tare izvorul acesta, cu atât mai avan izbucnea, și mai multe râuri deschidea cu trăinicie. Și pre fiul acestuia (pre Iacob) îl admiră Scriptura pentru statornicie! Dar care suflet de diamant ar putea dovedi statornicia lui Paul. Căci n'a slujit numai de două ori șapte ani, ci toată vieța pentru mireasa lui Christos, fript nu numai de arșița zilei, ci și de gerul nopții, și îndurând viscoliri nenumărate de ispite și încercări, acuși sbiciuit, acuși bătut cu pietri, acuși luptându-se cu fiarele, acuși sbătându-se cu marea, răbdând necurmat foame ziua și noaptea, și frig, și pretutindenea dând piept cu vijeliile, și scăpând oile din gura diavolului. Cuvios a fost și Iosif! (Facere 39). Dar mă tem să nu fie de răs că eu vreau să-l slăvesc pre Paul și în aceasta, căci el resignându-se pre sine în lume, nu numai frumșetele trupurilor, dar toate lucrurile astfel le-a privit, cum noi (privim) pravul și cenușa, și cum

mortul ar rămâne nemișcat în fața altui mort. Înăbușindu-și astfel cu grijă pornirile firești, niciodată n'a simțit nici o patimă pentru ceva omenesc.

Se uimesc de Iob toți oamenii! Și foarte cu dreptate: căci mare erou este, putându-se face deopotrivă cu Paul însuși prin statornicia, prin curătenia vieții, prin mărturisirea lui Dumnezeu, prin lupta aceea îndărătnică (împotriva Satanei), prin biruința aceea minunată de după luptă. Dar Paul nu luni multe petrecu astfel luptându-se, ci ani mulți, și nu curățindu-și puroaiele bubelor cu hârburi și sezând pe gunoi, ci chiar în gura cea vicleană a leului năvălind necurmat și înfruntând nenumărate încercări, decât toată peatra a fost mai vârtos: nu numai de trei prietini, sau de patru, ci de toți necredincioșii și frații cei ticăloși a fost hulit, scuipat, înjurat. Mare a fost ospitalitatea lui Iob, și grija lui pentru cei săraci! Nici noi nu i le tăgăduim; dar decât pe-alui Paul (grijă) pe atât mai neînsemnată o vom afla-o, pe câtu-i și trupul mai pe jos decât sufletul. Căci ceea ce acela (Iob) a dovedit față de cei neputincioși trupește, aceeași a făcut acesta (Paul) celor împăcătoșiți sufletește, pe toți schiopii și slăbănogii la minte înrămându-i, și pe toți cei goi și nerușinați înveșmântându-i în stola înțelepciunii cerești; dar și în cele trupești pe atât l-a întrecut pe acela, pe cât cu mult mai mare lucru este a ajuta pe ceice viețuesc în sărăcie și se hemisesc de foame, decât a o face aceasta din prisosul averii tale; casa aceluia eră deschisă ori cui venia, sufletul acestuia însă cuprindea toată lumea, și îmbrățișă toate neamurile. Drept aceea și zicea el: *«Nu vă strâmtoriți întru noi, ci vă strâmtoriți în pântecelul vostru»*. (II. Corint. 6, 12). Acela având oi și boi fără de număr, eră darnic față de cei lipsiți; acesta însă, neavând nimic mai mult decât trupul său, ajută pe cei lipsiți chiar și de acesta, și strigă grăind: *«Înși-vă știți, că trebuințelor mele, și celorce sunt cu mine au slujit mâinile acestea»*. (Fapt. Apost. 20, 34), câștigând astfel prin lucrul mânilor sale câte ceva pe seama celor săraci și hemisiți. Vermii și bubele i-au pricinuit lui Iob dureri grele și cumplite! Nici eu nu tăgăduiesc; dar dacă vei lua în socotință bătăile lui Paul din atâția ani, și foamea necurmată, și golătatea, și lanțurile, și prinsorile, și primejdiile, și aleșuirile vrăjmașe ce a îndurat dela ai săi, dela străini, dela tirani, dela toată lumea, și după acestea (vei mai lua în socotință) și cele mai crâncene decât acestea, și anume: durerile pentru ceice cădeau (prin păcate), grijile pentru toate bisericile, pârjolul, ce-i bântuia sufletul ori de câteori cineva se sminteă, vei vedeă cum a fost mai vârtos decât peatra sufletul ce le-a îndurat acestea, întrecând și fierul și diamantul. Ceea ce așa dară a suferit acela trupește, tot aceea a suferit acesta sufletește, căci mai rău decât orice vierme îl rodea la suflet durerea pentru unul fiecare din ceice se smintiau. Drept aceea și vărsă izvoare bogate de lacrimi nu numai ziua, ci și noaptea, și decât orice femeie care naște mai cumplit se chinuă și pentru unul fiecare din aceia. De aceea și zicea: *«Feții mei, pe cari îi iarăși cu durere vă nasc, până ce se va închipui Christos întru voi»* (Galat. 4, 19). De cine apoi s'ar mai cruci fie-

cine după Iob? De Moise negreșit. Dar și pe acesta îl întrece (Paul) fiind cu mult mai pre sus: multe lucruri mari a făcut acela, creștetul însă și culmea aceluia suflet sfânt e, că mai bine a voit să fie șters din cartea vieții pentru mântuirea Judeilor. Acesta (Moise) a voit să piară împreună cu ceilalți; Paul însă a voit nu să piară împreună cu ceilalți, ci, ca mântuindu-se ceilalți, el să cadă dela mărirea cea veșnică. Și acela cu Faraon, acesta însă cu diavolul se răsboiă zi de zi; acela se osteniă pentru un singur popor, acesta însă pentru toată lumea, vărsând nu sudori, ci pretutindenea sânge în loc de sudori, și aducând la cunoștința adevăratului Dumnezeu nu numai părțile locuite, ci și cele nelocuite, nu numai Hellada, ci și celelalte țări.

Imi stă în putință să-l aseamăn cu Isus Navi, cu Samuil și cu alți proroci; dar ca să nu lungim vorba, vom trece numai la cei mai mari dintre aceia, la corifei; căci dupăce odată, decât aceștia se va dovedi mai pe sus, nu mai poate încăpea nici o vorbă despre ceilalți. Cari sunt deci corifeii aceștia?

Cari alții după aceștia, dacă nu David, și Ilie, și Ioan? dintre cari unul e înaintemergătorul venirii celei dintâi, iar celalalt al celei de a doua (veniri) a Domnului; pentru cecece s'au și împărțit de aceleași numiri între oaltă. Ce este deci mai de seamă în David? Umilința și dragostea de Dumnezeu. Cine însă le-a avut acestea amândouă în măsură mai mare, și nu mai mică decât sufletul lui Paul? Și ce este de admirat în Ilie? Aceea c'a încuiat ceriul, și a adus foamete, și a coborât foc? Mie nu-mi vine să cred; ci aceea, c'a fost cu multă râvnă pentru mărirea Domnului, și mai înfocat decât focul. Dar dacă te vei uita la zelul lui Paul, vei vedea că pe atât e mai mare, pe cât acela (Eli) a întrecut pe ceilalți proroci. Căci ce s'ar găsi de potriva cuvintelor acelora, pe cari plin de râvnă pentru mărirea Domnului le-a zis (Paul): «*Că a-și fi poftit eu însu-mi a fi despărțit de Hristos pentru frații mei rudele mele după trup*». (Rom. 9, 3). Pentru aceea, stându-i deschise lui chiar ceriurile și cununile și dobânzile trudei sale, el amână și zăboviă grăind: «*Iară a rămâne în trup mai de folos este pentru voi*» (Filip. 1, 24); pentru aceea nici făptura aceasta care se vede, dar nici ceea care se înțelege, gândiă el că nu ajunge pentru dovedirea iubirii și al zelului, ci căută una (o) alta care nu este pentruca să-și arete cecece voia și doriă. Ioan se hrăniă cu locuste și miere sălbatică. Acesta însă petreceă în mijlocul lumii, ca și acela în pustie, nu mâncând locuste și miere sălbatică, ci înfruptându-se cu mult mai slab decât acela, căci nici hrana cea trebuincioasă nu o luă din râvna neostoiată de propoveduire. Multă bărbăție e dovedit acela (Ioan) față de Irod! Acesta însă a înfruntat nu unu sau doi sau trei, ci foarte mulți ca acela, și cu mult mai cumpliți decât tiranul acela. Rămâne deci în urmă să-l asemănăm cu îngerii; pentru aceea părăsind pământul să ne ridicăm înspre bolțile ceriurilor; dar nime să nu ne învinuiască îndrăzneala cuvântului nostru. Căci dacă și pe Ioan înger l-a numit Scriptura,

precum și pe preoți, ce minune este, dacă pe cel mai pe sus decât toți îl asemănăm cu puterile acelea? Ce este măreț într'ânșii? Că cu toată acurateța ascultă de Dumnezeu, ceea ce și David minunându-se zice: «*Cei puternici la vârtute, carii faceți cuvântul lui*» (Psalm 102, 21). De potriva acesteia nu-i nimic, chiar dacă de mii de ori ar fi fără de trup; căci ceea ce mai cu seamă îi face pe aceștia fericiți, este aceasta, că se supun poruncilor, și că întru nimica nu calcă voia celui Preainalt. Totuș și aceasta se poate vedea cu acurateță păzită de cătră Paul; căci aievea pliniă nu numai cuvântul Lui, ci și poruncile și iarăș poruncile, ceea ce lămurit o și spuse: «*Ce plată este mie? ca binevestind Evangelia, fără de plată să spun Evangelia lui Hristos*» (I. Corint. 9, 18). Ce altceva admirând într'ânșii glăsuî prorocul: «*Celce faci îngerii tăi Duhuri, și slugile tale pară de foc*» (Psalm 103, 5). Dar și aceasta se poate vedea în Paul; căci ca și suflul (Duhul) și focul, așa a cutreerat întreg rotogolul pământului, și l-a curățit. Dar încă n'a dobândit ceriul? Aceasta tocmai e de admirat, că el pe pământ fiind a fost așa, și având trup muritor, s'a întrecut cu puterile fără de trup. De ce osândă așa dară am fi vrednici noi, când un singur om și-a agonisit toate virtuțile, iar noi nici în cea mai mică parte măcar nu ne silim să-l urmăm? Chibzuind așa dară acestea (bine în minte), să ne învinuim noi pe noi, și să ne nizuim a ne însuși zelul aceluia (a lui Paul), pentruca să ne învrednicim a dobândi bunurile acelea cerești, prin darul și dragostea Domnului nostru Iisus Christos, a căruia este mărirea și puterea, acum și pururea, și în vecii vecilor, Amin.

CRONICA BISERICESCĂ-CULTURALĂ.

Plachetă comemorativă. *Preasfinția Sa Domnul Episcop Dr. Miron F. Cristea al Caransebeșului*, a primit cu ocaziunea chirotonirei Sale întru arhiereu o frumoasă plachetă de bronz cu chipul pectoral al Preasfinției Sale în vestmânt călugăresc (rasă, camilavcă, flori, cruce), având înaintea Sa cârja și coroana arhierescă. Placheta a fost dăruită și predată de foștii Sei colegi în teologie *Gavril Hango* spiritual la penitențiarul reg. ung. regn. din Gherla și *Augustin Cupșa* paroh în Bonțida, fiind făcută de sculptorul Alexandru Finta Amadeu arestant ref. mag. la numitul penitențiar. Din adresa de felicitare cu care i-s'a predat, reproducem pasagiul: «Fie, ca faptele și numele Preasfinției Tale să fie mai trainice (aere perennius) decât acest neînsemnat obiect de metal între cele mai favorabile împrejurări, spre lauda și mărirea bisericii noastre ortodoxe străbune

și a națiunii noastre române, spre care scop bunul și atotputernicul Dumnezeu să vă dăruiască sfințelor sale bisericici cu zile îndelungate, în pace, întreg cinstit și sănătos, drept îndreptând cuvântul adevărului».

*

Unde e Dumnezeu? Un preot pusese odată unui copil întrebarea: «Să-mi spui tu copile unde este Dumnezeu? — că de-mi vei spune îți voi da o portocală». La aceasta răspunse înțeleptul copil prin o altă întrebare: «De-mi vei spune tu, unde *nu* este Dumnezeu, eu îți dau zece portocale!» La care întrebare e mai greu de răspuns?

*

Una trebuiește. Un episcop, care voia să supravegheze cu rigoare pe toți preoții săi, avea obiceiul să îi cerceteze la ei acasă, fără să le anunțe că va sosi. Făcând odată, într'o zi de Sâmbătă, o

astfel de vizită neanunțată la casa unui preot dela țară, a găsit că Sfinția Sa e dus împreună cu alți prieteni la vânatoare. Totuș episcopul a cerut să fie condus în camera de lucru a preotului. Pe masa de scris se află predica, pe care preotul avea să o țină credincioșilor în ziua următoare. Dar predica eră lucrată numai pe jumătate, adecă numai partea dogmatică, iar în locul părții morale, care avea să scoată concluziile practice pentru vieață, se găseau numai cuvintele: «Hier wird geschimpft» adecă predicatorul în partea a doua a predicii sale credeă că va găsi și fără să se pregătească câteva cuvinte mai aspre, prin care să înjure pe filii săi sufletești, fiindcă nu împlinesc poruncile Domnului. Episcopul scrisse și el lângă cuvintele preotului: «Nein, hier wird studiert» — iscali și apoi se duse mai departe. Dupăce se întoarse preotul dela vânatoare și-și luă manuscrisul cu predica ca să o mai cetească odată, dădū cu ochii și de cuvintele și iscălitura episcopului său. . . A rămas cam rușinat, nu-i vorbă, dar de atunci înainte a învățat minte să se pregătească până la sfârșit de câteori avea să țină o predică. Fără studiu și meditație nimenea nu poate deveni predicator bun.

Dumnezeu e iubirea. Un creștin, care și-a zidit casă nouă, a lăsat să așeze pe vârful coperișului căsii un mic steag de tinichea, care învărtindu-se ușor în ori-ce parte vrea să arete direcția dincotro suflă vântul. Pe steguleț erau gravate cu litere mari cuvintele: «Dumnezeu e iubirea». Un

om batjocoritor a întrebat pe proprietarul căsii, că nu cumva a voit să zică prin aceasta inscripție de pe steguleț, că și iubirea lui Dumnezeu e schimbăcioasă ca vântul. «O nu» -- răspunse proprietarul căsii — «ci tocmai dimpotrivă: inscripția de pe steguleț are să exprime adevărul, că Dumnezeu este și rămâne iubirea însăș — ori din care parte ar suflă vântul. Suflă vântul rece dela mează-noapte, ori vântul aspru dinspre răsărit, vină vântul aducător de ploaie dela apus, ori boarea caldă de cătră mează-zi: Dumnezeu rămâne totdeauna iubirea cea vecinică, care nu se schimbă nici o clipă».

Ce înseamnă a compătimi cu fapta?

Un creștin din America, aflându-se într'o societate aleasă, istoriseă celor de față întâmplările nenorocite pe urma cărora o familie ajunsese în mare mizerie. Cei ce-l ascultaseră și-au exprimat cu toții compătimirea pentru sârmana familie, -- apoi au trecut cu conversația la alte obiecte. Dar povestitorul care le-a stors compătimirea nu s'a mulțumit cu atât, ci sculându-se în picioare le-a zis: Doamnelor și Domnilor! eu compățimesc acea familie cu 10 dolari; cu cât o compățimiți D-Voastră? Și-a luat apoi palăria, a pus cei 10 dolari într'ansa și a purtat-o pe la toți cei de față ca să adune măsura cu care fiecare voia să compățimească nenorocita familie. Dupăce a adunat dela toți, a numărat paralele și le-a trimis ca ajutor încercatei familii. Aceasta înseamnă «a compățimi cu fapta».

Tipicul cultului religios.

Cazuri liturgice, date și indigțări tipiconale pe lunile Maiu, Iunie, Iulie și August 1910.

2 Maiu: Dumineca Mironosițelor, glas 2, voscr. a 4-a.

La Vecernie și la Utrenie: toate cântările cum se gădesc și se prescriu la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, Irmosul Paștilor și Priceastna prescrisă la Pentecostar.

9 Maiu: Dumineca slăbănogului, glas 3, voscr. a 5-a.

La Vecernie și la Utrenie, ca și în Dumineca precedentă: toate cântările cum se gădesc și se prescrie la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia Duminecii, Irmosul Paștilor și Priceastna prescrisă.

16 Maiu: Dumineca Samarinencei, glas 4, voscr. a 7-a.

La Vecernie și la Utrenie: toate cântările cum se prescriu la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, Irmosul Paștilor și Priceastna prescrisă.

21 Maiu: Sfinții Impărați Constantin și Elena.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările praznicului din Pentecostar și ale sfinților Impărați, toate cum se prescrie la Mineiu pentru sărbătoarea aceasta; Catavasiile praznicului; Sfețiluele și Ivalitele dupăcum se prescrie la Mineiu.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia sărbătoarei mineale și Irmosul Paștilor.

23 Maiu: Dumineca orbului, glas 5, voscr. a 8-a.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările prescrise la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul și Liturgia acestei Dumineci, Irmosul Paștilor și Priceastna prescrisă.

27 Maiu: Joia înălțării la ceriu a Domnului.

La Vecernie și la Utrenie: Toate cântările praznicului înălțării cum se găsesc și se prescrie la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul, Evangelia, Irmosul și Priceastna, toate ale praznicului înălțării.

30 Maiu: Dumineca sfinților Părinți, glas 6, voscr. a 10-a.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările glasului și ale sfinților Părinți cum se găsesc și se prescriu la Pentecostar.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, Irmosul înălțării și priceastna prescrisă.

6 Iunie: Dumineca Pogoririi sft. Duh, Rusaliele.

La Vecernie și la Utrenie: toate cântările și cetirile praznicului cum se găsesc și se prescrie la Pentecostar.

La Liturgie: Antifoane, Apostol, Evangelie, Irmos ș. a., toate ale praznicului cum se prescrie la Pentecostar.

Cu sfânta Liturgie a Rusalilor se combină și Vecernia din Dumineca aceasta, la care, între cântările prescrise, se cetesc rugăciunile pentru chemarea sfântului Duh ș. a.

13 Iunie: Dumineca 1-a după Rusalii, a tuturor sfinților, glas 8, voscr. 1-a.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările glasului și ale sfinților cum în ordine se găsesc și se prescriu la Pentecostar.

Cu Liturgie Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, Acșionul „Cuvine-se cu adevărat“ și Priceastna „Lăudați“.

Cu Utrenia din Dumineca aceasta stadiul și rolul Pentecostarului se închee pentru acest an pascal, iară cu Vecernia din această Duminecă se începe stadiul și rolul conducător al Octoihului în cultul public religios, în conformitate cu tipicul dela finea Octoihului.

20 Iunie: Dumineca a 2-a după Rusalii: glas 1, voscr. a 2-a.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale zilei mineale, conform tipicului din Octoih.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia Duminecii cu cântările obicinuite.

24 Iunie: Nașterea sfântului Ioan Botezătorului.

La Vecernie și la Utrenie: Toate ale sărbătoarei în ordinea cum se găsesc și se prescrie la Mineu.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia sărbătoarei și cântările obicinuite cu Priceastna sărbătoarei.

27 Iunie: Dumineca a 3-a după Rusalii, glas 2, voscr. a 3-a.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale Mineului.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia acestei Dumineci cu cântările obicinuite.

29 Iunie: Sfinții apostoli Petru și Pavel.

La Vecernie și la Utrenie: Cântările și cetirile sărbătoarei cum se găsesc și se prescrie în Mineu.

La Liturgie: Apostolul, Evangelia și Priceastna sărbătoarei cu cântările obicinuite.

4 Iulie: Dumineca a 4-a după Rusalii, glas 3, voscr. a 4-a.

Sâmbăta la Vecernie și Duminecă la Utrenie: cântările glasului din Octoih și ale zilei mineale, conform normelor speciale tipiconale aflătoare la finea Octoihului mare.

La Liturgie: Cântările prescrise la Liturgia sf. Ioan gură de aur cu Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, cu Axionul: „Cuvine-se cu adevărat“ și cu Priceastua: „Lăudați“.

11 Iulie: Dumineca a 5-a după Rusalii, glas 4, voscr. a 5-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale Mineiului, după aceleași norme tipiconale ca în Dumineca precedentă.

La Liturgie: Cele obicinuite cu Apostolul și Evangelia acestei Dumineci.

18 Iulie: Dumineca a 6-a după Rusalii, glas 5, voscr. a 6-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările Octoihului glas 5 și ale Mineiului.

La Liturgie: Cântările obicinuite cu Apostolul și Evangelia Duminecii aceștia.

Marți, 20 Iulie: Sfântul Proroc Ilie.

Luni la Vecernie și Marți la Utrenie: Toate cântările sărbătoarei, cum se găsec și cum se prescrie la Mineiu pentru ziua aceasta. Parimiile, Lithia, Polieleul cu pripelele, și Evangelia Utreniei: Toate ale sărbătoarei cum se prescrie la Mineiu.

La Liturgie: cele obicinuite cu Apostolul, Evangelia și priceastna sărbătoarei.

25 Iulie: Dumineca a 7-a după Rusalii, glas 6, voscr. a 7-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie, ca și în Duminecele precedente: Cântările Octoihului și ale Mineiului.

La Liturgie: Cântările obicinuite, cu Apostolul și Evangelia acestei Dumineci.

1 August: Dumineca a 8-a după Rusalii, glas 7, voscr. a 8-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale zilei din Mineiu cu «Bogorodicinile» Crucii.

La Liturgie: Cântările obicinuite, Apostolul și Evangelia Duminecii.

Vineri, 6 August: Schimbarea la față a Domnului. Deslegare la pește.

Joi la Vecernie și Vineri la Utrenie: Toate cântările și cetirile praznicului cum se găsec și se prescrie la Mineiu. Parimii, Lithie, Polieleul, Evangelia Utreniei și Catavasile toate ale praznicului.

La Liturgie: Cântăm Antifoanele: «Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu» și «Mântuește-ne pre noi Fiul lui Dumnezeu, celce te-ai schimbat la față», în locul Fericirilor: Troparul «Schimbatute-ai la față» toate cu stihurile lor. Apostolul, Evangelia, Irmosul și Priceastna, toate ale praznicului.

8 August: Dumineca a 9-a după Rusalii, glas 8, voscr. a 9-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale Mineiului.

La Liturgie: Cântările obicinuite, Apostolul și Evangelia acestei Dumineci, Irmosul Schimbării la față s. c. l.

15 August: Dumineca a 10-a după Rusalii, glas 1-ii, voscr. a 10-a și Adormirea Născătoarei de Dumnezeu.

Sâmbătă la Vecernie: după «Doamne strigat-am». 4 stihuri ale glasului și 6 ale praznicului; Mărire, și acum: «Cu voia cea dumnezeiește stăpânitoare», pe 8 glasuri. Parimiile și Lithia sărbătoarei; Stihovna glasului din Octoih, Mărire, și acum a praznicului s. c. l.

Duminecă la Utrenie: După «Dumnezeu e Domnul», Troparele, ca la Vecernie; Sedelnele Învierii cu Mărire și acum a sărbării și celelalte, cum se prescrie la Mineiu.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia Duminecii și ale sărbătoarei, Irmosul «Neamurile toate» s. c. l.

22 August: Dumineca a 11-a după Rusalii, glas 2, voscr. a 11-a.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările glasului din Octoih și ale Mineiului, după normele tipiconale din Octoih.

La Liturgie: Apostolul și Evangelia Duminecii și cele obicinuite.

29 August: Dumineca a 12-a după Rusalii, glas 3, voscr. 1-a, și Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorului.

Sâmbătă la Vecernie și Duminecă la Utrenie: Cântările Octoihului și ale Sărbătoarei conform normelor tipiconale din Octoih, când o sărbătoare de ale sfinților cade în zi de Dumineca.

La Liturgie: Cântările obicinuite cu Apostolul și Evangelia Duminecii și ale sărbătoarei.

Cantor.